

סדר

תּוֹסֶפֶת א יוֹמִית

בְּהַגָּהָה חֲדָשָׁה לְפִי גִסְחָאוֹת מְדִיקוֹת וּבִנְקוּד מְלֵא

בְּפִי תַקְנַת וְהַדְרַכַּת

מֶרֶן מוֹחֲרָא"ש שְׁלִיט"א

חֲלָמוּד לְשַׁבּוּעַ פְּרָשַׁת שׁוֹפְטִים (כח אָב - ד' אֱלוֹל)

מַעֲשָׂרוֹת (ב-ג) מַעֲשֵׂר-שְׁנִי (א-ח)

יוֹם רִאשׁוֹן - כח אָב - מַעֲשָׂרוֹת פָּרֶק ב', עֲמוּד ב

יוֹם שְׁנִי - כט אָב - מַעֲשָׂרוֹת פָּרֶק ג', עֲמוּד י

יוֹם שְׁלִישִׁי - ל' אָב - מַעֲשֵׂר-שְׁנִי פָּרֶק א', עֲמוּד טז

יוֹם רְבִיעִי - א' אֱלוֹל - מַעֲשֵׂר-שְׁנִי פָּרֶק ב', עֲמוּד כג

יוֹם חֲמִישִׁי - ב' אֱלוֹל - מַעֲשֵׂר-שְׁנִי פָּרֶק ג', עֲמוּד לג

יוֹם שִׁישִׁי - ג' אֱלוֹל - מַעֲשֵׂר-שְׁנִי פָּרֶק ד', עֲמוּד לט

יוֹם שַׁבָּת - ד' אֱלוֹל - מַעֲשֵׂר-שְׁנִי פָּרֶק ה', עֲמוּד מו

יום ראשון, כח אב

מסכת מעשרות פרק שני

א. החמורין ובעלי הבית שהיו עובדין ושבים ממקום למקום – אוכלין ופטורין, עד שמגיעין לאותו מקום. אם יחד להן בעל הבית בית בפני עצמו, אם לגין שם – חיבין לעשר, ואם לאו – פטורין מלעשר:

ב. מעשה שהלך רבי יהושע אצל רבי יוחנן בן זבאי לברר חיל, והיו בני עירות מביאין להם תאנים, אמר: מה אנו לעשר? אמר להם: אם לגין אנו כאן – אנו חיבין לעשר, ואם לאו – פטורין מלעשר. הגיעו למקום לינה, אפלו שתי שעות – צריכין לעשר. רבי מאיר אומר: הגיעו למקום שבתה, אפלו ביום השני – צריכין לעשר:

ג. התורם גרונגרות ועתיד לדורסן, תמרים ועתיד לדושן, רבי אליעזר אומר: לא יאכל מהן עראי. וחכמים אומרים: אוכל מהן עראי. מודה רבי אליעזר לחכמים: בתורם שבלין ועתיד לעשותן גרן, ענבים ועתיד לעשותן יין – שיאכל מהן עראי. ומודים חכמים לרבי אליעזר: בכלפלה שתתם עד שלא נגמרה מלאכתה – שלא יאכל ממנה עראי. ורבי שמעון מתיר מקל וחמר. ומה אם בשעה שיש עליה זיקת שלשה מעשרות – אוכל הימנה ארעי, שעה שאין עליה אלא זיקת שני מעשרות – אינו דין הוא שיאכל הימנה עראי!

ד. הלוקח גרונגרות ועתיד לדורסן, תמרים ועתיד לדושן, רבי מאיר אומר: לא יאכל מהן עראי, ומעשרן דמאי. וחכמים אומרים: אוכל מהן עראי, ומעשרן ודאי. מודה רבי מאיר לחכמים: בלוקח שבלין ועתיד לעשותן גרן, ענבים ועתיד לעשותן יין, זיתים ועתיד לעשותן שמן – שאוכל מהן עראי. ומודים חכמים לרבי מאיר: בפרות שאין צריכין גמר מלאכה – שלא יאכל מהן עראי:

ה. הַבּוֹצֵר בְּרָמוֹ לְשׁוֹק, שְׂאֵם לֹא מִצָּא לָהֶן שׁוֹק מִחֲזִירֵן לָגַת.
זִיתִים לְשׁוֹק, אִם לֹא מִצָּא לָהֶן שׁוֹק מִחֲזִירֵן לְבַד – אוֹכֵל מִהֶן
עֲרָאֵי וּמַעֲשָׂרֵן וְדָאֵי:

ו. אָמַר לוֹ: 'צֵא וְלָקַט לָךְ תְּאֵנִים מִן הַתְּאֵנָה' – אוֹכֵל מִהֶן עֲרָאֵי
וּמַעֲשָׂרֵן וְדָאֵי. 'צֵא וּמִלֵּא לָךְ בְּלִפְלֵה זֶה' – אוֹכֵל מִהֶן עֲרָאֵי
וּמַעֲשָׂרֵן דְּמֵאֵי. בְּפֹה דְּבָרִים אָמּוּרִים? בְּעַם הָאָרֶץ. אָבֵל בְּחֵבֵר
– אוֹכֵל וְאִין צְרִיךְ לְעֵשֶׂר; דְּבָרֵי רַבִּי. רַבֵּן שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל
אוֹמֵר: בְּפֹה דְּבָרִים אָמּוּרִים? בְּעַם הָאָרֶץ. אָבֵל בְּחֵבֵר – לֹא
יֹאכֵל עַד שְׁיַעֲשֶׂר, שְׂאֵל נְחֻשְׁדוֹ חֵבְרִין תּוֹרְמִין שְׂאֵל מִן הַמֶּקֶף.
אָמַר רַבִּי: נִרְאִין דְּבָרֵי מַדְבָּרֵי אַבָּא, מְטֵב יִתְרָמוּ חֵבְרִין שְׂאֵל
מִן הַמֶּקֶף, וְאֵל יֹאכִילוּ אֶת עַמֵּי הָאָרֶץ טְבָלִים:

ז. אָמַר לוֹ: 'צֵא וְלָקַט לִי תְּאֵנִים מִן הַתְּאֵנָה' – אוֹכֵל וְאִינוּ
חוֹשֵׁשׁ מִשׁוּם גָּזֵל. 'צֵא וּמִלֵּא לִי בְּלִפְלֵה זֶה' – תְּרֵי זֶה חוֹשֵׁשׁ
מִשׁוּם גָּזֵל. בֵּין כֶּךָ וּבֵין כֶּךָ – מוֹצִיא עֲלֶיהָ תְּרוּמָה וּמַעֲשָׂרוֹת
מִשָּׁל בְּעַל הַבַּיִת וְאִינוּ חוֹשֵׁשׁ:

ח. אמר לו: 'צא ולקט לך עשרים תאנים מתוך שלי, ואני אמלא פרסי מתוך שלך', המלקט במנין - חיב. הממלא פרסו - פטור. רבי אליעזר בן רבי צדוק אומר: המצרף שלש תאנים בתוך פיו - פטור. ארבע - תרי זה חיב. אמר לו: 'צא ולקט לך כלכלה גדולה' - אין פחותה מפאה. 'בינונית' - אין פחותה מתרוב. 'קטנה' - אין פחותה מקבים:

ט. המביא תאנים מן השדה לאכלן בחצר שפטורה מן המעשרות, שכח והכניס לתוך ביתו - מוציאן לחצר ואוכל מהן עראי:

י. המביא תאנים מן השדה לאוכלן בראש גגו, שכח והכניס לתוך ביתו - אוכל מהן עראי. המביא תאנים מן השדה, והעבירן בחצרו לאכלן בראש גגו - לא יאכל עד שיעשר; דברי רבי. רבי יוסי ברבי יהודה אומר: מעלן לראש הגג ואוכל:

יא. המוציא את פועליו לשדהו - אין רשאי להאכילן אלא אם בן עשר, והן אינן רשאים לאכל אלא אם בן עשרו. ואם היה

בעל הבית מוציא ונותן לפניו בעין יפה – אוכלין ואין צריכין לעשר:

יב. האומר לחברו: 'הילוך אפר זה ותן לי בו חמש תאנים' – אוכל אחת אחת ופטור. אם צרפן – חיב. היה בעל הבית מוציא ונותן לו – לא יאכל עד שייעשר; דברי רבי מאיר. רבי יהודה אומר: בין כף ובין כף – אוכל אחת אחת ופטור. ואם צרף – חיב:

יג. הלוקח גרוגרות מן המקצה – לא יאכל עד שייעשר; דברי רבי מאיר. רבי יהודה אומר: בפה דברים אמורים? בלקט מתוך שלו. אבל בלקט מתוך של חברו – אוכל ואין צריך לעשר:

יד. פועלין שהיו מנבשין בשדה, ומעדרין בשדה – לא יאכלו מן הנית ומן התאנה, אלא אם כן נתן להן בעל הבית רשות. נתן להם בעל הבית רשות – אוכלין ומצטרפין ופטורין. בפה דברים אמורים? בזמן שאין להם עליו מזונות. אבל אם יש להן עליו מזונות – אוכלין ופטורין. ואם צרפו – חיבין:

טו. פועלין שהיו עוֹדְרִין בַּתְּאֲנִים, וְגוֹדְרִין בַּתְּמָרִים, וּמוֹסְקִין בַּיִתִּים – אוֹכְלִין וּפְטוּרִין, שֶׁהַתּוֹרָה נְתַנָּה לָהֶן רְשׁוּת. לֹא יִסְפּוּת בַּמֶּלַח וַיֹּאכַל – אֵלֶּא אִם כֵּן נָתַן לוֹ בְּעַל הַבַּיִת רְשׁוּת. וְלֹא יֹאכַל בְּהֵן פְּתוֹ – אֵלֶּא אִם כֵּן נָתַן לוֹ בְּעַל הַבַּיִת רְשׁוּת:

טז. הַשׁוֹכֵר אֶת הַפּוֹעֵל לְנֶפֶשׁ בַּבְּצָלִים – מְקַרְטֵם עָלָה עָלָה וְאוֹכֵל. לֹא יֵאָחַז קֶלַח בְּיָדוֹ, אֵלֶּא מְקַרְטָמוֹ בְּמַחְבֵּר לְקַרְקַע וְאוֹכֵל:

יז. פועלין שהיו עוֹקְרִין בַּבְּצָלִים, וְאוֹגְדִין בַּבְּצָלִים – אוֹכְלִין וּפְטוּרִין, שֶׁהַתּוֹרָה נְתַנָּה לָהֶן רְשׁוּת:

יח. מִצָּא כְּרִיכּוֹת בְּרְשׁוּת הַיְחִיד – אֲסוּרוֹת מִשׁוּם גְּזֵל, וְחִיבוֹת בַּמַּעֲשָׂרוֹת. בְּרְשׁוּת הָרַבִּים – מִתְּרוֹת מִשׁוּם גְּזֵל, וּפְטוּרוֹת מִן הַמַּעֲשָׂרוֹת. וְהֶאֱלוּמוֹת, בֵּין בְּרְשׁוּת הַיְחִיד בֵּין בְּרְשׁוּת הָרַבִּים – אֲסוּרוֹת מִשׁוּם גְּזֵל וְחִיבוֹת בַּמַּעֲשָׂרוֹת:

יט. מִצָּא תְּבוּאָה מְמַרְחַת הָעֵשׂוּיָה כְּרִי – אֲסוּרָה מִשׁוּם גְּזֵל. מַפְזֵרֶת – מִתְּרַת מִשׁוּם גְּזֵל. בֵּין כֶּךָ וּבֵין כֶּךָ – חִיבִין בַּמַּעֲשָׂרוֹת

וּפְטוּרֵינָם מִתְרוּמָה גְדוֹלָה. וּבַעַל הַבַּיִת עוֹשֶׂה אוֹתָהּ תְּרוּמָה וּמַעֲשָׂוֹת וְאֵינוֹ חוֹשֵׁשׁ. מִצָּא כַּלְפָּלָה מִחֶפֶה – אֲסוּרָה מִשׁוּם גְּזוּל וְחִיבֵת בַּמַּעֲשָׂוֹת. עַד הֵיכָן? עַד כִּדֵי שְׂיָכוּל לְתָרֵם מִן הַמִּפְקָד¹.
לְאַחַר כֵּן – עוֹשֶׂה אוֹתָהּ דָּמִים:

ב. מִצָּא קְצִיצוֹת – לֹא יֵהָא קוֹצֵץ וְחוֹלֵף וְאוֹכֵל בְּהוֹן, לְפִי שְׁנַחֲשָׁדוּ רַב אָדָם עֲלֵיהֶן. הִיָּתָה לוֹ עֲרֻמָּה שֶׁל בְּצָלִים, וְשֶׁל גְּרוּגְרוֹת, וְשֶׁל חֲרוּבִים בְּרֹאשׁ גֶּגוּ – בּוֹרֵר וְאוֹכֵל, בּוֹרֵר וּמְנִיחַ עַל הַשְּׁלֶחָן, בּוֹרֵר וּמְשַׁלֵּף לְפָנָי בְּהִמָּתוֹ בְּחֶצֶר. רַבֵּי שְׁמַעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר: אֵין בְּהִמָּה אוֹכֵלֶת עֲרָאֵי בְּחֶצֶר. וּכְלָן שְׁהַכְּנִיסִן מִן הַשְּׂדֵה לְעִיר – לֹא יֵאכֵל מִהֵן עֲרָאֵי, לְפִי שְׁאֵין סוּפוֹ לְהַחְזִיר אֶת הַמּוֹתֵר. לְעוֹלָם מֵאֲכִילָה פְּקִיעֵי עֵמִיר עַד שְׁיַעֲשֶׂה חֲבִילוֹת:

בא. רַבֵּי שְׁמַעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר מִשׁוּם רַבֵּי עֲקִיבָא: כָּל שְׁאֶחָד פּוֹתֵחַ וְאֶחָד נוֹעֵל – פְּטוּר. בְּשָׁנֵי שְׁתַּפִּים בְּשָׁנֵי דִּיָּרִים. הַגְּגוֹת – פְּטוּרֵין, אִף עַל פִּי שְׁהֵן שֶׁל חֶצֶר חִיבֵת, מַעֲלִין לְרֹאשׁ הַגֶּג וְאוֹכֵל:

---

¹ בִּירוּשְׁלַמִּי: מִן הַמִּפְקָד.

כב. בית הכנסת ובית התלמוד, אם יש בהן בית דירה – אין אוכל בהן עראי. ואם לאו – אוכל בהן עראי. האוריות, והאוצרות שפשדה העשויים למכנס בהן – אוכל בהן עראי. לבית דירה – אין אוכל בהן עראי. רבי נחמיה אומר: הוצר הנעדרת – הרי היא כגגה ואוכל בה עראי:

כג. סבת היוצרים, אחרים אומרים משום רבי נתן: הפנימית – חיבת, והחיצונית – פטורה. תאנה שבגגה ונוטה לחצר – אוכל כדרך פטור. אם לקט והניח על השלחן, אפלו אחת – חיב:

כד. אילן שמקצתו נטוע בארץ, ומקצתו בחוצה לארץ, הואיל ומקצתו נטוע בארץ – כאלו פלו נטוע בארץ; דברי רבי רבן שמעון בן גמליאל אומר: הצינו הנטוע בארץ ישראל – הרי הוא בארץ ישראל. הצינו הנטועה בחוצה לארץ – הרי הוא בחוצה לארץ:

יום שני, כט אב

מפסקת מעשרות פָּרֶק שְׁלִישִׁי

א. רבי שמעון בן יהודה אומר משום רבי שמעון: המהבהב בשדה – הרי זה חיב. השוחק את השום ואת השחלים בשדה – הרי זה חיב:

ב. תינוקות שטמנו תאנים לשבת, שחורות ומצאו לבנות, לבנות ומצאו שחורות – הרי אלו אסורות, שמוספקן אסור. וכל שודאן אסור – ספק מוכנן אסור:

ג. פלפלת השבת – בית שמאי פוטרים, ובית הלל מהיבין. רבי יהודה אומר: הלל לעצמו תיה אסור. המלקט פלפלה לשלח לחברו – לא יאכל עד שיעשר. רבי יהודה אומר: הלל לעצמו תיה אסור:

ד. הפעביר פרות מִמָּקוֹם לְמָקוֹם לְקַצִּיעוֹת, וְקוֹדֵשׁ עֲלֵיהֶן הַיּוֹם, לְמוֹצָאֵי שַׁבַּת לֹא יֵאכַל עַד שְׁיַעֲשֶׂר. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: הֲלֵל לְעֲצֻמוֹ הָיָה אוֹסֵר:

ה. סוֹפֵי תְּאֵנִים וּבָהֶן תְּאֵנִים, מִכְּבֻדוֹת תְּמָרָה וּבָהֶן תְּמָרִים, הַכְּנִיסוֹם תִּינוּקוֹת אוֹ פּוֹעֲלִין – פְּטוּרִין, הַכְּנִיסֶם בְּעַל הַבַּיִת – חֵיבִין. הַכְּנִים שֶׁבְּלִין לְתוֹךְ בַּיִתוֹ לְעֲשׂוֹתָן עֶסֶה – פְּטוּר. לְמוֹלְלָן בְּמִלִּילוֹת – רַבִּי מַחֲבִיב, וְרַבִּי יוֹסִי בְּרַבִּי יְהוּדָה פּוֹטֵר:

ו. הַמְּקַלֵּף שְׁעוּרִין, שְׁתִּים – פְּטוּר, שְׁלֹשׁ – חֵיב. וּבַחֲמִים, שְׁלֹשׁ – פְּטוּר, אַרְבַּע – חֵיב. אָמְרוּ לְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר: אַף עַל פִּי שֶׁמְחֻזְרִין לְמַעֲטָן הַזֶּה – הֲרִי הוּא כְּמַחֻזְרִין לְמַעֲטָן אַחֵר:

ז. בְּסֶבֶר שְׁזֹרְעָה לְזֶרַע, וְחָשַׁב עָלֶיהָ לִירֵק – מִתְּעַשֶּׂרֶת זֶרַע וִירֵק. חֲרָדֵל שְׁזֹרְעוֹ לִירֵק, וְחָשַׁב עָלָיו לְזֶרַע – מִתְּעַשֶּׂר זֶרַע וִירֵק. בְּבִתְנִין נִהְגוּ בִּירְקוֹת הַתֵּר; דְּבָרֵי רַבִּי אֱלִיעֶזֶר. אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן קַבּוּסָאִי: מִיָּמַי לֹא נִמְתִּי לְאָדָם לוֹמֵר: צֵא וְלַקְטָא תְּמָרוֹת שֶׁל תִּלְתָּן וְשֶׁל חֲרָדֵל וְשֶׁל פּוֹל הַמְּצָרִי, וְהָיוּ פְּטוּרִין מִן הַמַּעֲשְׂרוֹת:

ח. תַּמְטָלִיא – לֹא נִהְגוּ בָּהּ חֻכְמִים הַתֵּר, לֹא לְמַעֲשָׂרוֹת וְלֹא לְשִׁבְעִיעִית. כִּשְׁהוּא תוֹרֵם – תוֹרֵם מִכָּל אֶחָד וְאֶחָד, שְׂאִין תוֹרְמִין מִמִּין עַל שְׂאִינוֹ מִינוּ:

ט. הַעוֹקֵר שְׁתָּלִים מֵתוֹף שְׁלוֹ לְטָעֵן בְּחוּצָה לְאַרְצֵי, וּלְזֹרַע, וּלְהַפְקִיר, וּלְמוֹכְרֵן לְנִכְרֵי – הָרִי זֶה חֵיב, מִפְּנֵי שְׁמוֹצִיאֵן מִדִּי מַעֲשָׂרוֹת. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר מִשּׁוּם רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה: הַמְּשַׁלַּח לְחֵבְרוֹ שְׁתָּלִין, וְאֶטוּנִין, וְחֵבִילֵי תִלְתָּן – לֹא יֵאכַל עַד שְׁיַעֲשֶׂרֶן וְדָאֵי, שְׁכֹן דְּרַדְּ בְּנֵי אָדָם מִשְׁלַחִין לְחֵבְרִיהֶן טְבָלִים. וְהוֹצִנִי פִשְׁתָּן – מִעֲשָׂרֶן וְדָאֵי, מִפְּנֵי שְׁנַחֲשָׁדוּ רֹב אָדָם עֲלֵיהֶן. וְחֻכְמִים אָמְרִים: הָרִי הֵן כָּכֵל הַפְּרוֹת, וְאִין מִעֲשָׂרֶן אֶלָּא דְּמֵאֵי:

י. בְּצָלִים שְׁהַשְּׂרִישׁוּ זֶה בְּזֶה בְּקוּפּוֹת – הָרִי זֶה בְּחֻזְקָתָן לְמַעֲשָׂרוֹת וְלְשִׁבְעִיעִית. אִם הָיוּ טְמֵאִים – לֹא עָלוּ יְדֵי טְמֵאָתָן. וּמִתֵּר לְתַלְשׁ מֵהֶן בְּשַׁבָּת. הַשְּׂרִישׁוּ זֶה בְּזֶה בְּקַרְקַע עֲלֵיהָ – הָרִי הֵן בְּחֻזְקָתָן לְמַעֲשָׂרוֹת וְלְשִׁבְעִיעִית. וְאִם הָיוּ טְמֵאִין – עָלוּ יְדֵי טְמֵאָתָן. וְאִסוּר לְתַלְשׁ מֵהֶן בְּשַׁבָּת. וְאִם תַּלְשׁ – פְּטוּר. נְפֻלָּה

עליהן מפלת והן מוגלין – הרי אלו בנטועין בשדה. אסורין
בשביעית, ותיבין במעשרות:

יא. הלוף שבגומות – בורר גסה גסה ומניח בתוף ידו דקה
דקה. בארץ ובתוף ידו – הרי זה פטור. ובכלי – הרי זה תיב.
אמר רבי שמעון בן אלעזר: לא נחלקו בית שמאי ובית הלל
על הבורר בארץ – שהוא פטור, ועל הבורר בכלי – שהוא
תיב. על מה נחלקו? על הבורר ביד – שבית שמאי מחיבין,
ובית הלל פוטריין:

יב. המפקיר שדהו, עד שלשה ימים – יכול לחזור בו. אם אמר:
'הרי שדי מפקרת יום אחד', 'שבת אחד', 'חדש אחד', 'שנה
אחת', 'שבע אחת', עד שלא זכה בו, בין הוא בין אחר – יכול
לחזור בו. משזכה בו, בין הוא בין אחר – אינו יכול לחזור בו,
וקושר את בהמתו על גבי הפקר. אבל לא על גבי לקט שבקח
ופאה. אבל עוקר ומשליך לפניה:

יג. סופי תאנים, ומשמר שדהו מפני ענבים. סופי ענבים,
ומשמר שדהו מפני ירק. אם היו פועלין עוברין ביניהן, אם

הָיָה בַעַל הַבַּיִת מִקְפִּיד עֲלֵיהֶן - הָרִי אֵלֶּי תִּיבִין בַּמַּעֲשָׂוֹת,
וְאִסּוּרֵינִי מִשׁוּם גְּזֵל. וְאִם לֹא - הָרִי אֵלֶּי מִתְרִין מִשׁוּם גְּזֵל,
וּפְטוּרִין מִן הַמַּעֲשָׂר:

יד. הַזֹּרֵה תִּבְנֶנּוּ סֶתֶם וּלְקַחוּ אַחֵר, אֲפֹלֵוּ לְהוֹצִיא תִּמְנֹנוּ - פְּטוּר
מִתְרוּמָה. אָמַר רַבֵּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל: מוֹדִין בַּיִת שְׁמַאי וּבֵית
הַלֵּל, שֶׁלֹּא יִמְכַר אָדָם גְּדִישׁ שֶׁל תְּבוּאָה, וְעֵבִיט שֶׁל עֲנָבִים,
וּמַעֲטָן שֶׁל זֵיתִים, אֲלֹא לְחֵבֵר וּלְעוֹשֶׁה בְּטַהֲרָה. מוֹכֵר לוֹ חֲפָיִם
אֵף עַל פִּי שִׁידוּעַ בּוֹ שְׁאִינוֹ גּוֹבֵל עִפְתּוֹ בְּטַהֲרָה. וְכֵן בֶּן לִוִּי
שֶׁנִּתְמַנֵּנוּ לוֹ עֲטוּנִים שֶׁל זֵיתִים - הָרִי זֶה מִפְּרִישׁ עֲשׂוֹר זֵיתִים
וְשִׁמֹן טָבֵל מִתּוֹךְ בֵּיתוֹ. וְאוֹמֵר: 'מַה שְׁזֵיתִים הָאֵלֶּי רְאוּיִין
לְעֲשׂוֹת, מַעֲשֶׂר - בְּדִרוּמָן, וְתְרוּמַת מַעֲשֶׂר - בְּדִרוּם דְּרוּמָן':

טו. הַלֹּקַח שְׂדֵה יָרֵק בְּסוּרְיָא, עַד שֶׁלֹּא בָּאוּ לְעוֹנַת הַמַּעֲשָׂוֹת
- פְּטוּר. מִשְׁבָּאוֹ לְעוֹנַת הַמַּעֲשָׂוֹת - תִּיב. מִלְקַט בְּדַרְבּוֹ,
וּפְטוּר; דְּבָרֵי רַבִּי עֲקִיבָה. וְחֲכָמִים אוֹמְרִים: אֵף מִשְׁבָּאוֹ לְעוֹנַת
הַמַּעֲשָׂוֹת - תִּיב לְפִי חֶשְׁבוֹן. מוֹדִים חֲכָמִים לְרַבִּי עֲקִיבָה:

שאם מכר לו תבואה לקצר, וענבים לבצר, וזיתים למסוק –
שלוקט בדרךכו ופטור:

טז. איזה שום בעל בכי? כל שאין לו אלא דור אחד מקיף את
העומד. רבן שמעון בן גמליאל אומר: כל שאין בו אלא קליפה
אחד. איזה הוא בצל של רכפה? כל שעוקצו נמעד לתוכו.

יז. אלו הן גריסין תקלקין? אלגוסין המרבעין. רבן שמעון בן
גמליאל אומר: אין להן מרבע מששת ימי בראשית. אלו הן
עדשין מצרים? אלו שנלגליהן חדים. רבן שמעון בן גמליאל
אומר: כל שאין בהם צורות. רבי מאיר אומר: אף תקרקם.
ואלו הן תקרקם: שעוקציהן מועטין ולקיטתן מרבין. רבי יוסי
אומר: אף תקטנין והן שלמטה מהן, כגון אלו צרכו חכמים
לתן בהן סימן, לפי שאין ביצא בהן בארץ ישראל. אבל
האלרסין, והאפרסקין, והאצטרבילין – לא צרכו חכמים לתן
בהן סימן, לפי שביצא בהן בארץ ישראל:

יח. פרות, לא הלכו בהן חכמים לא אחר הטעם, ולא אחר
הריח, ולא אחר המראה, ולא אחר הדמים, אלא אחר הרב

בְּלֶבֶד. וְשָׁאֵר זְרַעוֹנֵי גְּנָה, כְּגוֹן: זֶרַע קְשׁוּאִין וְדִלּוּעִין, וְזֶרַע לֶפֶת
וְצִנּוֹנוֹת שָׂאִין נְאֻכְלִין – פְּטוּרִין מִן חֲפְעֵשְׁרוֹת, וְנִלְקָחִין מִכָּל
אָדָם בְּשִׁבְעִית. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: לֹא אָמְרוּ אֱלֹא זְרַעוֹנֵי גְּנָה
בְּלֶבֶד. רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר: אִם זְרַעוֹנֵי שְׂדֵה, כְּגוֹן: זֶרַע אֶסְמִים, וְזֶרַע
קוֹצָה, וְזֶרַע בִּיקֵיא:

יוֹם שְׁלִישִׁי, ל' אָב

מִסְכַּת מַעֲשֵׂר שְׁנֵי פָּרָק רִאשׁוֹן

א. מַעֲשֵׂר שְׁנֵי – אֵין מוֹכְרִין אוֹתוֹ, וְאֵין מְמַשְׁכְּנִין אוֹתוֹ, וְאֵין
מִתְרַהֲיֵנִין אוֹתוֹ, וְאֵין מִחְלִיפִין אוֹתוֹ, וְלֹא שׁוֹקְלִין כְּנִגְדּוֹ דִּינְרֵי
זָהָב אֲפֵלוּ לְחַלֵּל עֲלֵיהֶן מַעֲשֵׂר שְׁנֵי אַחֵר. וְלֹא יִתְּנֵם לְשִׁלְחָנֵי
לְהִתְנַאֲוֹת בְּהֶן, וְלְחִלוּתָן לְהִתְעַשֵּׂר בְּהֶן. אִם בְּשִׁבִיל שְׂלֵא יַעֲלוּ
חִלוּדָה – תְּרֵי זֶה מִתָּר:

ב. ביצד 'אין מוכרין אותו? לא יאמר לו: 'הילך מאתים ותן לי מנה של חליין. ביצד 'אין ממשכננין אותו? לא יכנס לביתו וימשכננו מעשר שני שלו. ביצד 'אין מהרהינין אותו? לא יאמר לו: 'הילך מעשר זה ויהא בידך, ותן לי עליו חליין. ביצד 'אין מחליפין אותו? לא יאמר לו: 'הילך יין ותן לי שמן, 'הילך שמן ותן לי יין. אלא אומר לו: 'הילך יין מפני שאין לי שמן. והלה אומר לו: 'הילך שמן מפני שאין לי יין. נמצאו מחליפין ואין מחליפין, ועושין טובה זה עם זה:

ג. מעשר שני – אין נוטנין אותו לא על גבי צינית, ולא על גבי חזיזית, ואין עושין אותו קמיע:

ד. אין מחללין מעשר שני על אסימון, ורבי דוסא מתיר. אבל פרוטות קטנות הנתונות לסמון במרחץ – הכל שוין שאין מחללין אותו עליהן:

ה. אין מחללין אותו לא על מטבע מרוד, ולא על מטבע שאינו יוצא, ולא על מטבע של מלכים ראשונים, ולא על הפעות שאין ברשותן. ביצד? היו לו מעות כזביות ומפעות ירושלמיות

- אִין מְחַלְלִין אוֹתוֹ עֲלֵיהֶן. אִם חָלַל עֲלֵיהֶן - לֹא קָנָה מַעֲשֵׂר.
אָבֵל מְטַבֵּעַ שֶׁל מְלָכִים הָרֵאשׁוֹנִים הַיּוֹצֵאִין - מְחַלְלִין אוֹתוֹ
עֲלֵיהֶן. אִין מְחַלְלִין אוֹתוֹ, לֹא עַל מַעוֹת שֶׁהֵן בְּבָבֶל וְלֹא עַל
מַעוֹת שֶׁבְּבָבֶל וְהֵן בָּאֵן. אָבֵל אִם הָיָה בָּאֵן, וְהָיָה לוֹ מַעוֹת שֶׁל
בְּבָל - מְחַלְלִין אוֹתוֹ עֲלֵיהֶן. בִּיצַד 'אִין מְחַלְלִין עַל הַמַּעוֹת שֶׁאִין
בְּרִשׁוֹתוֹ? הָיָה לוֹ מַעוֹת בְּגִיסְטָרָא, וּבֵית הַמֶּלֶךְ, אוֹ שֶׁנִּפְל בִּיסוֹ
לְבוֹר, אִף עַל פִּי שִׂדּוּעַ שֶׁהוּא שָׁם - אִין מְחַלְלִין אוֹתוֹ עֲלֵיהֶם,
וְאִם חָלַל - לֹא קָנָה מַעֲשֵׂר:

ו. בַּיּוֹצֵא בּוֹ, מִי שֶׁבָּא בְּדֶרֶךְ וּבְיָדוֹ מַעוֹת, וְרָאָה אֶנְס בָּא בְּנִגְדּוֹ
לֹא יֹאמֵר: 'פְּרוֹת שְׂיִישׁ לוֹ בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ מְחַלְלִין עַל מַעוֹת הַלְלוֹ',
וְאִם אָמַר: הֲרִי הֵן מְחַלְלִים עַל מַעוֹת שְׂיִישׁ לִי בְּתוֹךְ בֵּיתִי, אִם
עָשָׂה בֵּן - דִּבְרִיו קִימִים. בַּיּוֹצֵא בּוֹ, הָיָה טָעוֹן פִּדְי יוֹן וְכַדִּי שְׁמוֹ,
וְרָאָה אוֹתָם שֶׁנִּשְׁתַּבְּרוּ, לֹא יֹאמֵר: 'הֲרִי הֵן עֲשׂוּיִין תְּרוּמָה
וּמַעֲשָׂרוֹת עַל פְּרוֹת שְׂיִישׁ לִי בְּתוֹךְ בֵּיתִי'. אָמַר בֵּן - לֹא אָמַר
כְּלוּם. אִם עָשָׂה בֵּן - הֲרִי זֶה אָסוּר:

ז. לוקחין חיה ועוף לבשר התאווה, אבל לא לזבחי שלמים. משגגורו שיהא בשר התאווה מטמא את הידים, אמרו: אין לוקחין חיה לבשר התאווה, אבל לוקחין עוף לבשר התאווה. רבי אלעזר בן יהודה אומר איש אכלים: אף לא בשר עוף לבשר התאווה, לשכל הגת שנעשה על גבי בשר התאווה – טמאה לקדש, וטהור לתרומה:

ח. הלוקח חבית בירושלים, פתוחה – צריך לאכול בנגד הקנקן. סתומה – אין צריך לאכול בנגד הקנקן. בפה דברים אמורים? בשל יין. אבל בשל ציר, ושל חמין, ושל מורים, ושל שמן, ושל דבש, בין פתוחה בין סתומה – אין צריך לאכול בנגד הקנקן:

ט. חרש של תמרה – אין צריך לאכול בנגדו. קפות, אם היו דרוסות של תמרה – אין אוכל בנגדו. ושאר כל הדברים – אוכלין בנגדן. ואינו אוכל, לא בנגד החרצנין, ולא בנגד הזגין, ולא בנגד הגפת:

י. הלוקח צבי חי בירושלים – אין צריך לאכול בנגד העור. שחוט – צריך לאכול בנגד העור:

יא. איין משפירין בתים בירושלים, מפני שהן של שכמים. רבי אלעזר ברבי שמעון אומר: אף לא המטות. לפיכך, עורות של קדשים – בעלי אושפיוזין באין ונוטלין אותן בזרוע:

יב. לולבי תורדין ותחרובין, עד שלא ימתיקו – איין נקחין בכסף מעשר. משימתיקו – נקחין בכסף מעשר. אבל חלופ, ותחרדל, ותורמסין, ושאר כל הנכבשין, בין משימתיקו, בין עד שלא ימתיקו – נקחין בכסף מעשר:

יג. חלות חריע – נקחות בכסף מעשר שני, ואין מטמאות טמאת אוכלין. אמר רבי יוסי: בא רבי יוחנן בן גורי אצל חלפתא, אמר לו: חלות חריע, מה הן שילקחו בכסף מעשר? אמר לו: לא ילקחו. אמר לו: אף אני אומר בן, אלא שעקיבה אומר: שילקחו:

יד. קור – נקח בכסף מעשר. ואין מטמא טמאת אוכלין. בפניות – נקחות בכסף מעשר, ומטמא טמאת אוכלין. רבי יהודה אומר: קור – הרי הוא בעין לכל דבר. אלא, שנקח בכסף מעשר. בפניות – הרי הן כפרות לכל דבר, אלא שפטורות מן

המעשרות. רבי שמעון אומר משום רבי אליעזר: כרפום – אין נקה בכסף מעשר, לפי שאין בו טעם אלא למראה. אומר רבי יהודה: בן גרוש דין לפני רבי אליעזר: של בית אבא היו לוקחין ציר בכסף מעשר. אומר לו: שמוא קרבי דגים מערבין בו:

טו. הלוקח בהמה לזבחי שלמים, בשוגג – יחזרו דמיה למקומן. במזיד – תעלה ותאכל במקום. בזמן הזה – תמות. אומר רבי יהודה: במה דברים אמורים? בזמן שמתבון ולקחה מתחלה לשום שלמים, אבל במתבון להוציא מעות של מעשר שני לחלין, בין בשוגג בין במזיד – יחזרו דמים למקומן. אם היתה בהמה בעלת מום, בין בשוגג בין במזיד – יחזרו דמים למקומן. אם היו פרות טמאין, בין בשוגג בין במזיד – יחזרו דמים למקומן:

טז. לג יין שנפל לתוכו לג דבש, ודרי בו שני לוגין – השבח לפי חשבון. תבשיל של מעשר שני שתבלו בתבלין של חלין – השבח לפי חשבון. ושיל חלין שתבלו בתבלין של מעשר שני –

אל יוציא מעשר שְׁנֵי שָׁלוֹ לְפֻדְיוֹן. קַפְלוּטָא שֶׁל מַעְשָׁר שְׁנֵי וְשֶׁל חֶלֶץ שְׁנֵי תְּבַשְׁלוּ זֶה עִם זֶה – הַשָּׁבַח לְפִי חֶשְׁבוֹן:

יז. הִיִּתָּה לוֹ עֵסָה שֶׁל מַעְשָׁר שְׁנֵי וְאַפָּאָה – הַשָּׁבַח לְשְׁנֵי. נִפְלָה הַפֶּת וְנִקְדַּח הַתְּבָשִׁיל – הַפָּגַם לְשְׁנֵי. בּוֹרַר אֶת הַחֲטָיִם וְמוֹחֲלֵן וּמְרַקֵּדוֹ, דַּיִם שְׁיִפְדָּה כְּשַׁעַר הַחֲטָיִם. רַבִּי יוֹסִי אָמַר: מְקוֹם שְׁמַחֲשֻׁבִין אֶת הַהוֹצָאָה – פּוֹדִין אֶת הַחֲטָיִם וְאֵין פּוֹדִין אֶת הַכִּפְרוֹת. מְקוֹם שְׁאֵין מְחַשְׁבִין אֶת הַהוֹצָאָה – אַף פּוֹדִין אֶת הַכִּפְרוֹת:

יח. שְׁמֹן שֶׁל מַעְשָׁר שְׁנֵי, וְרֵאשֵׁי בְּשָׂמִים שֶׁל חֶלֶץ, שְׁנֵי תַּעֲרְבוּ – הַשָּׁבַח לְפִי חֶשְׁבוֹן. זֶה הַכֶּלֶל אָמַר רַבִּי יוֹסִי: כָּל הַמוֹתִיר בְּמִדַּת שְׁבָחוֹ נִכְרַ – הַשָּׁבַח לְפִי חֶשְׁבוֹן. לֹא הוֹתִיר בְּמִדַּת שְׁבָחוֹ נִכְרַ – הַשָּׁבַח לְשְׁנֵי:

יום רביעי, א' אלול

מסכת מעשר שני פרק שני

א. תלתן של תרומה שחפה בה בת כהן ראשה – אין בת ישראל ראוי להחף אחריה. אבל מענגת שעה:

ב. תלתן של מעשר – יאכל צומחניות. של תרומה, בית שמואי אומרים: כל מעשיה בטרה. ובית הלל אומרים: כל מעשיה בטמאה חוץ מחפיתה; דברי רבי מאיר. רבי יהודה אומר, בית שמואי אומרים: כל מעשיה בטרה חוץ מחפיתה. ובית הלל אומרים: כל מעשיה בטמאה חוץ משריתה:

ג. פרשינין של מעשר שני – יאכלו צמחונין. של תרומה, בית שמואי אומרים: שורין בטרה, ושפין בטרה, ומאכילין בטמאה. ובית הלל אומרים: שורין ושפין בטרה ומאכילין בטמאה; דברי רבי יהודה. רבי מאיר אומר, בית שמואי אומרים: שורין ושפין בטרה ומאכילין בטמאה. ובית הלל אומרים: כל מעשיהן בטמאה. אומר רבי יוסי: זו משנת רבי עקיבא. לפיכך הוא אומר יתנונו לכל כהן. ויחכמים לא הודו לו:

ד. אין שורין תמרים להוציא מהן שכר תמרים. ולא צמוקים להוציא מהן מי צמוקים. אבל שוחקם ועושה אותן טרימה. בתבלין מתר, מפני שכך הוא מלאכתו. צורר את התבלין ונותנן לתוף התבשיל. אם נפל לקדרה אחרת, אם בטל מעמן – מתרין. ואם לאו – אסורין:

ה. אין עושין את היין אלונתית, ואת השמן ערב. סף את השמן, ואין סף יין וחמין, שהשמן – דרכו לסיכה, יין וחמין – אין דרכו לסיכה:

ו. מעות חלין ומעות הקדש שנתפזרו, מה שלקט – לקט להקדש. אחד מעות במעות, פרות בפרות, רמוזין ברמוזין, וכל דבר שאין דרכו לבלל. אבל דבר שדרכו לבלל, מה שלקט – לקט לשניהם, ומה שהותיר – הותיר לשניהם:

ז. סלע של מעשר שני ושל חלין שנתערבו – מביא בסלע מעות, ואומר: 'סלע של מעשר שני בכל מקום שהיא – מחללת על מעות האלו'. בן עזאי אומר: בשתים. סלע של חלין ושל הקדש שנתערבו – בורר את היפה שבהן ואומר: 'אם הקדש

הוא – הרי הוא הקדוש, ואם לאו, הקדוש בכל מקום שהוא – מחלל על זה! ושניה, הרי היא מתרת. וסלע של מעשר שני ושל הקדוש – בורר את היפה שבהן ואומר: 'אם הקדוש – הרי הקדוש, ואם לאו, הקדוש בכל מקום שהוא – מחלל על זה'. נוטל את השניה ומחלל את הפעות עליה. סלע של מעשר שני, ושל חליו, ושל הקדוש, שנתערבו – מביא בסלע מעות, ואומר: 'סלע של מעשר שני בכל מקום שהוא – מחלל על הפעות האלו, בורר את היפה שבהן, ואומר: 'אם הקדוש הוא – הרי הוא הקדוש, ואם לאו, הקדוש בכל מקום שהוא – מחלל על זה'. נוטל את השניה ומחלל את הפעות עליה, ושלישית – הרי זו מתרת, מפני שאמרו: מחללין נחשת על הפסח, ופסח על הזהב, פסח על הנחשת מדחק, אבל לא זהב על הפסח. רבי אלעזר ברבי שמעון אומר: בשם שמחללין פסח על נחשת – כד יחללו זהב על פסח. אמר לו: רבי, מפני מה מחללין פסח על נחשת? שכן מחללין פסח על הזהב. לא יחללו זהב על הפסח שאין מחללין זהב על הנחשת? אמר רבי אלעזר ברבי שמעון: שכן מעשר שני של זהב – מחללין אותו על הפעות

שְׁבִירוּשָׁלַיִם. בְּמַה דְּבָרִים אָמוּרִים? בְּשָׁל וְדָאֵי, אָבֵל בְּשָׁל דְּמֵאֵי – מִחֲלָלִין עַל הַכֵּל וְעַל הָאוֹכְלִין:

ח. מַעֲשֵׂר שְׁנֵי שָׁל זָהָב שֶׁעָשָׂא בָלִים – אֵין לוֹ פְּדִיּוֹן. אִם הָיָה שָׁל בְּכֶפֶף – הָרִי זֶה מִתָּר. מַעֲשֵׂר שְׁנֵי שָׁל דְּמֵאֵי שֶׁנִּתְעָרַב בְּשָׁל וְדָאֵי – יֵאָכְלוּ בְּחֵמוֹר שְׁבָהֶן:

ט. חֲמֹר בְּהַקְדֵּשׁ שְׁאִין בְּמַעֲשֵׂר שְׁנֵי, וּבְמַעֲשֵׂר שְׁנֵי שְׁאִין בְּהַקְדֵּשׁ. הַקְדֵּשׁ – מִתְחַלֵּל עַל הַכֵּל, מַעֲשֵׂר שְׁנֵי – אֵין מִתְחַלֵּל אֲלָא עַל הַמְּעוֹת בְּלִבָּד. הַקְדֵּשׁ – נִפְדָּה בְּכָל מְקוֹם וְאֵין מַעֲשֵׂר שְׁנֵי נִפְדִּית מִכָּאֵן וְאֵילָךְ וּמִכָּאֵן וְאֵילָךְ. הַקְדֵּשׁ – נִכְנָם לִירוּשָׁלַיִם וְיִוצֵא, מַעֲשֵׂר שְׁנֵי – נִכְנָם לִירוּשָׁלַיִם וְאֵין יִוצֵא. חֲמֹר בְּהַקְדֵּשׁ, שֶׁהַקְדֵּשׁ – חָל עַל הַכֵּל, וּמוֹעֲלִין בּוֹ, לֹא הִתֵּר לְאָכִילָה אֲלָא בְּפְדִיּוֹן, מַה שְׁאִין בֵּין בְּמַעֲשֵׂר שְׁנֵי. חֲמֹר בְּמַעֲשֵׂר שְׁנֵי מִבְּתְרוּמָה, שֶׁמַּעֲשֵׂר שְׁנֵי – קוֹנֶה אֶת הַקְּנָקוֹ, אוֹסֵר דְּמִיּוֹ וְעֵרוֹבִיּוֹ, סֶפֶק עֵרוֹבוֹ – כָּל שֶׁהוּא, אֲסוּר לְאוֹנֵן, וְטַעוֹן בְּעִוֵּר, וְטַעוֹן וְדוּי, וְלֹא הִתֵּר לְאָכִילָה אֲלָא בְּפְדִיּוֹן, וְאֵין מִדְּלִיקוֹן בּוֹ אֶת הַנֵּר, מַה שְׁאִין בֵּין בְּתְרוּמָה. חֲמֹר בְּתְרוּמָה מַה שְׁאִין בֵּין

במעשר שני, שהתרומה – אינה נתנם אלא מן המקף, ואינה נטלת אלא מן הגמור, ואינה נטלת מן הפהור על הטמא, ומדמעת, ותיבין עליה חמש, ונוהגת בכל השנים, מה שאין בן במעשר שני:

י. רבי מאיר אומר: אין מחללין כסף ופרות על הכסף אלא אם בן יש עמו פרוטרומ, וחכמים מתירין. רבי יעקב אומר משמו: שלשה דינרין כסף ודינר, הרביעי – כסף, והשאר – מעות. רבי שמעון בן אלעזר אומר, שמאי הזקן אומר: יניחנה בחנות ויאכל בנגדה:

יא. היו לו שתי מגורות, אחת של תרומה ואחת של מעשר שני, ומצא ביניהן פרות, קרוב לתרומה – יפלו לתרומה, קרוב למעשר שני – יפלו למעשר שני. מחצה על מחצה – מטילין אותו לשני חומרין. רבי יוסי ברבי יהודה אומר: תבה שנשתמשו בה חלין ומעשר שני, ומצא בתוכה מעות, אם רב הניחו חלין – חלין, אם רב הניחו מעשר שני – מעשר שני. אמר להם רבי שמעון: הרי שלמים שיש בהן חזה ושוק שהן

אֲסוּרִין לָזָרִים. רַבֵּי שְׁמַעוֹן בֶּן יְהוּדָה אָמַר מִשּׁוּם רַבִּי יוֹסֵי: כָּךְ אָמְרוּ בֵּית הַלֵּל לְבֵית שְׁמַאי: אֵי אַתֶּם מוֹדִים לָנוּ בְּפֵרוֹת שְׁלֹא נִגְמְרָה מְלֹאכְתָּנוּ, שִׁיפְדָה מַעֲשֵׂר שְׁנֵי שְׁלֵה וְיֵאכַל בְּכָל מְקוֹם, אַף פְּרוֹת שֶׁנִּגְמְרָה מְלֹאכְתָּנוּ כִּי־צֵא בָּהֶן. אָמְרוּ לָהֶן בֵּית שְׁמַאי: לֹא! אִם אֲמַרְתֶּם בְּפֵרוֹת שְׁלֹא נִגְמְרָה מְלֹאכְתָּנוּ, שִׁיכּוֹל לְהַפְקִירָן וּלְפוֹטְרָן מִן הַמַּעֲשְׂרוֹת, תֵּאמְרוּ בְּפֵרוֹת שֶׁנִּגְמְרָה מְלֹאכְתָּנוּ, שְׁאִינּוּ יָכוֹל לְהַפְקִירָן וּלְפוֹטְרָן מִן הַמַּעֲשְׂרוֹת?! אָמְרוּ לָהֶן בֵּית הַלֵּל: אַף פְּרוֹת שֶׁנִּגְמְרָה מְלֹאכְתָּנוּ, יָכוֹל לְהוֹצִיא תְרוּמָה וּמַעֲשְׂרוֹת מִמְּקוֹם אַחַר עָלִיהֶן עַד שִׁירִימוּ:

יב. אֵילָן שְׁעוּמָד בְּפָנִים וְנוֹפוּ נוֹטָה לַחוּץ – יֵשׁ לְמַעֲשֵׂר שְׁנֵי שְׁלֹ פְדִיּוֹן. הַחֲזִיר נוֹפוּ לְפָנִים – אֵין לְמַעֲשֵׂר שְׁנֵי שְׁלֹ פְדִיּוֹן. הִיָּה עוֹמֵד בַּחוּץ וְנוֹפוּ נוֹטָה לְפָנִים – אֵין לְמַעֲשֵׂר שְׁנֵי שְׁלֹ פְדִיּוֹן. הַחֲזִיר נוֹפוּ לַחוּץ – יֵשׁ לְמַעֲשֵׂר שְׁנֵי שְׁלֹ פְדִיּוֹן:

יג. בָּתִּים שֶׁפִּתְחֵיהֶן לְפָנִים וְחֻלְלָן לַחוּץ, פִּתְחֵיהֶן לַחוּץ וְחֻלְלָן לְפָנִים, בֵּית שְׁמַאי אֹמְרִים: אֵין פּוֹדִין בָּהֶן מַעֲשֵׂר שְׁנֵי כָּאֵלוֹ הֵן מִבְּפָנִים, וְאֵין אוֹכְלִין בָּהֶם קֶדְשִׁים קָלִים כָּאֵלוֹ הֵן בַּחוּץ. וּבֵית

הלל אומרים: מכננגד החומה ולפנים – בלפנים. ומכננגד החומה ולחוץ – בלחוץ. אומר רבי יוסי: זו משנת רבי עקיבה. משנה ראשונה, בית שמאי אומרים: אין פודין בהן מעשר שני כאלו הן מבפנים, ואין אוכלין בהן קדשים קלין כאלו הן מבחוץ. ובית הלל אומרים: הרי הן פלשכות, את שפתחה לפנים – בלפנים. ואת שפתחה לחוץ – בלחוץ:

יד. לשפה בנויה בקדש ופתחה לחול, תוכה – חול, ונגה – קדש. אוכלין בה קדשי קדשים, ואין שוחטין בה קדשים קלים, ואין חיבין עליה משום טמאה. בנויה בחול ופתחה לקדש, אף על פי שאין מקימין בה, תוכה – קדש, ונגה – חול. אוכלין בה קדשי קדשים, ושוחטין בה קדשים קלים, וחיבין עליה משום טמאה. בנויה בקדש ופתחה לחול ולקדש, בלה – קדש. בנויה בחול ופתחה לקדש ולחול, בלה – חול. בנויה בקדש ובחול, ופתחה לקדש ולחול, כגון: בית המוקד, תוכן ונגותיהו, מכננגד הקדש ולקדש – קדש, ומכננגד החול ולחול – חול. רבי יהודה אומר: אם לענין טמאה, מכננגד החומה ולפנים – בלפנים,

מִכְּנַגְדַּת הַחֹמֶה וְלַחֹוֶץ – בְּלַחֹוֶץ. אִם לְאֹכֹל קִדְשִׁים – תִּכַּל הוֹלֵךְ
אַחַר אַחַר פְּתַחָהּ:

טו. הִיְתָה בְּנוּיָה בְּחֹמַת עֲזָרָה – אוֹכְלִין בָּהּ קִדְשֵׁי קִדְשִׁים,
וְשׁוֹחֲטִין בָּהּ קִדְשִׁים קָלִים. הִיְתָה בְּנוּיָה בְּחֹמַת יְרוּשָׁלַיִם –
אוֹכְלִין בָּהּ קִדְשִׁים קָלִים וְאִין פּוֹדִין בָּהּ מֵעִשָׂר שָׁנִי:

טז. בֵּית הַבְּנוּי בְּחֹמֶה, רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: כָּאֵלוֹ הוּא מִבְּחוּץ.
רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר: כָּאֵלוֹ הוּא מִבְּפָנִים:

יז. כָּל הַלְשָׁכוֹת כֵּלָן בְּנוּיוֹת בְּקִדְשׁ. רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר: תַּחֲוּמֵי אֶרֶץ
יִשְׂרָאֵל שֶׁבִּפְתוּבִים – גְּדוּנִין כְּחוּצָה לְאֶרֶץ. רַבִּי אֶלְעָזָר בְּרַבִּי
יוֹסִי אוֹמֵר: גְּדוּנִין כְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל:

יח. מֵעִשָׂר שָׁנִי שֶׁנִּכְנָס לְירוּשָׁלַיִם וְנִטְמָא, בֵּין שְׁנַטְמָא בְּאֵב
הַטְּמֵאָה וּבֵין שְׁנַטְמָא בּוֹלֵד הַטְּמֵאָה, בֵּין מִבְּפָנִים בֵּין מִבְּחוּץ –
בֵּית שְׁמַאי אוֹמְרִים: הַכֹּל יִפְדָּה וַיֵּאָכֵל בְּפָנִים. וּבֵית הֵלֵל
אוֹמְרִים: הַכֹּל יִפְדָּה וַיֵּאָכֵל מִבְּחוּץ, חוּץ מִשְׁנַטְמָא בְּאֵב הַטְּמֵאָה
מִבְּפָנִים; דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, בֵּית שְׁמַאי

אומרים: הכל יפדה ויאכל בפנים, חוץ מה שנטמא באב הטמאה בחוץ. ובית הלל אומרים: הכל יפדה ויאכל בחוץ, חוץ מה שנטמא בולד הטמאה מבפנים. רבי אלעזר אומר: נטמא באב הטמאה, בין מבפנים בין מבחוץ – יפדה ויאכל בחוץ. נטמא בולד הטמאה, בין בפנים בין בחוץ – יפדה ויאכל בפנים. רבי עקיבא אומר: נטמא בחוץ, בין באב הטמאה בין בולד הטמאה, יפדה ויאכל בחוץ. נטמא בפנים, בין באב הטמאה בין בולד הטמאה – יפדה ויאכל בפנים. אומר רבי שמעון בן אלעזר: לא נחלקו בית שמאי ובית הלל על שנטמא באב הטמאה בחוץ – שיפדה ויאכל בחוץ. ועל שנטמא בולד הטמאה בפנים – שיפדה ויאכל בפנים. על מה נחלקו? על שנטמא באב הטמאה בפנים, ובולד הטמאה בחוץ, שבית שמאי אומרים: נפדה במקום, ויאכל במקום. ובית הלל אומרים: נפדה במקום, ויאכל בכל המקומות:

יט. חלקוהו בקספ מעשר שני שנטמא – יפדה. רבי יהודה אומר: יקבר. אמרו לו לרבי יהודה: מחמיר אתה בטפלה יתר מן העקר. אומר להם: מצינו שהחמירו בטפלה יתר מן העקר,

שֶׁהַתְּמוּרָה – חֲלָה עַל בַּעַל מוֹם קְבוּעַ, הַקֹּדֶשׁ – אֵין חָל עַל בַּעַל מוֹם קְבוּעַ. אָמְרוּ לוֹ: מִמָּקוֹם שֶׁבָּאָתָה, מַה לְּחַלּוֹ, תְּמִימִין – אֵין נִפְדִּין, וּבַעֲלֵי מוֹמִין – נִפְדִּין, אַף כָּאן, טְהוּרִין – לֹא יִפְדּוּ, טְמֵאִין – יִפְדּוּ:

ב. הַמִּשְׁאֵל קִנְקֵנִין לְמַעֲשֵׂר שְׁנֵי, עַד שְׁלֹא גִיפֵן – לֹא קָנָה מַעֲשֵׂר, וּמִשְׁגִּיפֵן – קָנָה מַעֲשֵׂר. בְּמַה דְּבָרִים אָמֹרִים? בְּשַׁל יִין. אֲבָל שָׁל צִיר וְשַׁל חֶמֶץ וְשַׁל מוֹרִים, שָׁל שְׁמֹן וְשַׁל דְּבֶשׂ, בֵּין גָּפֶם בֵּין שְׁלֹא גָפֶם – לֹא קָנָה מַעֲשֵׂר. בֵּין גָּפֶם בֵּין שְׁלֹא גָפֶם – עוֹלִים בְּאֶחָד וּמֵאַה. בֵּין גָּפֶם בֵּין שְׁלֹא גָפֶם – תּוֹרֵם מֵאֶחָד עַל הַכֹּל. אֵימַתִּי אָמְרוּ קָנָה מַעֲשֵׂר? בְּזִמְן שֶׁפִּלְהָ מַעֲשֵׂר. אֲבָל אִם הַפְּקִיד לְתוֹכָהּ רְבִיעִית שֶׁל חֲלִין, אַף עַל פִּי שְׁגָפֶם – לֹא קָנָה מַעֲשֵׂר:

בא. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר: לֹא נִחְלְקוּ בֵּית שְׁמַאי וּבֵית הֵלֵל עַל הַדּוֹרָה בְּחֻבֵּיּוֹת, שֶׁמִּפְתַּח וְאֵין צְרִיף לְעֵרוֹת. עַל מַה נִּחְלְקוּ? עַל הַדּוֹרָה בְּגַת, שֶׁבֵּית שְׁמַאי אֹמְרִים: מִפְתַּח וּמְעָרָה לְגַת. וּבֵית הֵלֵל אֹמְרִים: מִפְתַּח וְאֵין צְרִיף לְעֵרוֹת:

יום חמישי, ב' אלול

מסכת מעשר שני פרק שלישי

א. המזליך פרות מעשר שני ממקום היקר למקום הזול, או ממקום הזול למקום היקר – פודהו בשער מקומו. אומר רבי יהושע בן קרחה: במה דברים אמורים? בשל דמאי. אבל בשל ודאי – פודין אותו בשער המקום הזול:

ב. פודין מעשר שני בשער הזול, כמו שחנוני לוקח אותו יום, ולא כמו שהוא מוכר. רבי שמעון בן אלעזר אומר: כמו שחנוני לוקח באותו המין. הפורט דינר כסף למעשר שני – כמו שחנוני לוקח ולא כמו שהוא מוכר. המצרף דינר זהב למעשר שני – כמו ששלקני פורט ולא כמו שהוא מצרף. היה מוליכו ממקום למקום ומשתפר עליו על שויו רבע; דברי רבי יהודה. רבי מאיר אומר: עד דינר. מעשר שני שאין לו דמים – דין שיאמר הוא וחומשו מהלל על איכר זה:

ג. מעֵשֶׁר שְׁנֵי שָׂאִין דָּמְיוֹ יְדוּעִים – נִפְדָּה עַל פִּי שְׁלֹשָׁה לְקוֹחוֹת וְלֹא עַל פִּי שְׁלֹשָׁה שָׂאִין לְקוֹחוֹת, אִפְלוּ אֶחָד מֵהֶן נִכְרִי, וְאִפְלוּ אֶחָד מֵהֶן בְּעָלִים – כּוֹפִין אֶת הַבְּעָלִים לְפִתּוֹחַ רֵאשׁוֹן. אִם אָמַר: הֲרִי הוּא שְׁלִי בְּסֻלַּע, וְאֶחָד אֹמֵר בְּסֻלַּע וְאִפְרָ – יִכּוֹל לְחֹזֵר בּוֹ. זֶה חֹמֶר בְּהַקְדֵּשׁ מִבְּמַעֲשֵׂר שְׁנֵי:

ד. אִין פּוֹדִין מַעֲשֵׂר שְׁנֵי אֲכַסְרָה אֵלֶּא מְעוֹת. כִּיצַד? הִיוּ לוֹ פְּרוֹת מְרַקִּיבִין וּמְעוֹת מִחֲלִידִין – לֹא יֹאמְרוּ: 'כַּמָּה אָדָם רוֹצֵה לְתַן בְּצַבּוֹר זֶה, וְכַמָּה אָדָם רוֹצֵה לְתַן בְּכַרִּי זֶה', אֵלֶּא אֹמְרוּ: 'כַּמָּה אָדָם רוֹצֵה לְקַח לוֹ מְעוֹת בְּסֻלַּע', וְכַמָּה אָדָם רוֹצֵה לְקַח לוֹ פְּרוֹת בְּדִינָר':

ה. סֻלַּע, כַּמָּה תִּנְהֵא חֲסָרָה וְלֹא יִהְיוּ מְחַלְלִין עָלֶיהָ מַעֲשֵׂר שְׁנֵי? לְסֻלַּע – אַרְבַּע אַפְרוֹת. וְלְדִינָר – אִיפְרָ; דְּכַרִּי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יְהוּדָה אֹמֵר: לְסֻלַּע – אַרְבַּע פּוֹנְדִיאוֹת. וְלְדִינָר – פּוֹנְדִיוֹן. רַבִּי שְׁמַעוֹן אֹמֵר: סֻלַּע – שְׁמוֹנָה פּוֹנְדִיאוֹת. וְדִינָר – שְׁנֵי פּוֹנְדִיאוֹת. יֵתֵר עַל כֵּן – מְחַלְלֵהּ בְּשׁוּיָהּ. עַד כַּמָּה תִּפְחַת וַיְהִי רֵשָׁאִי לְקִימָה בְּסֻלַּע? סֻלַּע – עַד שְׁקָל, וּבְדִינָר – עַד רַבְעָ. פְּחוֹת מִכֵּן,

אפלו איכר - אין רשאיין להחל עליה. היתה יוצא לסימון
בסלע, ולמטבע בשקל, לסימון בשקל, ולמטבע בסלע - אין
למעשר שני אלא בשער המטבע:

ו. המוכר פרות לחברו ונמצאו טבלים - רץ אחריו לתקנו. לא
מצאו, בידוע שהן קמיין - צריך לעשר על ידו, אם בידוע שאין
קמיין - אין צריך לעשר על ידו. ספק שהן קמיין ספק שאינן
קמיין - מעשר עליהן וקורא שם למעשרותיהם:

ז. המוכר פרות לחברו, המוכר אומר: טבלים מכרתי לך,
והלוקח אומר: מתקנני מכרת לי - כופין את המוכר לתקן
משלם את שלו. הרי שלקחו של בית המלך את גרנו, אם
מחמת החוב - צריך לעשר על ידו. אם מחמת אגם - אין
צריך לעשר על ידו:

ח. האוכל פרות מעשר שני, בין בשוגג בין במזיד - יזעק
לשמים; דברי רבן שמעון בן גמליאל. רבי אליעזר אומר:
בשוגג - יזעק לשמים. במזיד - יחזרו דמים למקומן. ואם היו
מעות, שוגג - יזעק לשמים. מזיד - יחזרו דמים למקומן; דברי

רבן שמעון בן גמליאל. רבי אומר: בין שוגג בין במזיד – יחזרו דמים למקומן:

ט. הגונב טבלו של חברו – משלם לו דמי טבלו; דברי רבי. רבי יוסי ברי יהודה אומר: דמי חלין שבו:

י. ישראל שאכל פרותיו בטבלו, אף על פי שמתחייב בהן לשמים – אין לכהן בהן כלום, שנאמר (במדבר יח, יט): "אשר ירימו" – אין לכהן בהן אלא עד שירימו. וכן בן לוי שאכל מעשרותיו בטבלו, אף על פי שמתחייב בהן לשמים – אין לכהן בהן כלום, שנאמר בהן: "וזה אשר ירימו לה" – אין לה בהן אלא עד שירימו:

יא. הפביא פרות מן הגרן לעיר, הפריש תרומה ונתנה לכהן, מעשר ראשון ונתנו ללוי, מעשר עני ונתנו לעני – אין מחשב עמהן דמי תבאה. אבל אם קרא להן שם בגרן – הרי זה מחשב עמהן דמי תבאה:

יב. המוזכר פרות לחברו, ואמר לו: פרות שמכרתי לך מבלין הם, בשר בכור הוא, יין נסך הוא – מה שאכלו אכלו, ויחזיר להן את הדמים. רבי שמעון בן אלעזר אומר: דבר שתנפש קצה בו – מה שאכלו אכלו ויחזיר להן את הדמים. דבר שאין הנפש קצה בו – מה שאכלו אכלו, וינכה להן מן הדמים:

יג. אין פודין מעשר שני בירושלים בזמן הזה. ואין אוכלין מעשר שני בירושלים בזמן הזה. ואין מחללין מעשר שני בירושלים בזמן הזה. ואין מוכרין מעשר שני בירושלים בזמן הזה. ואין מוציאין מעשר שני בירושלים בזמן הזה. ואם הוציא – הרי אלו ירקבו. המחלל מעות על פרות בירושלים בזמן הזה – בית שמאי אומרים: זה וזה מעשר שני. ובית הלל אומרים: המעות – כמות שהיו, והפרות – כמות שהיו:

יד. בית הלל אומרים: מפריש אדם מעשר ראשון של דמאי, ותורמו ואכלו, ואין צריך להפריש שני. בית שמאי אומרים: צריך להפריש שני, שמא הורם הראשון – לא הורם השני. והלכה כדברי בית הלל:

טז. ראה אחד שהפריש מעשר שני – נאמן על הראשון; דברי רבי אליעזר. וחכמים אומרים: נאמן על הראשון – נאמן על השני. אינו נאמן על השני – אינו נאמן על הראשון:

טז. הפריש תרומה ומעשר ראשון ומעשר שני ואכלו, על אותו הפיו – נאמן, על מין אחר – אינו נאמן; דברי רבי אליעזר. וחכמים אומרים: אף על אותו הפיו – אינו נאמן. לא כל הימנו שיתקין את עצמו ויבא ויקלקלו:

יז. האומר: מעשר שני שבחפיץ זה מחלל על איסר זה, ולא קבע לו מקום – רבי שמעון אומר: קרא שם. וחכמים אומרים: עד שיאמר: לצפוני או לדרומי. מעשה ברבן שמעון בן גמליאל, ורבי יהודה, ורבי יוסי, שנכנסו אצל בעל הבית לכזיב, אָמְרו: לא נדע היאך בעל הבית הזה מתקן את פרותיו. פיון שהרגיש בהו, הלך והביא לפניו דלוסקיא מלא דיגרי וְהָב. אָמְרו לו: היאך אַתָּה מתקן את פרותיך? אָמַר להם, בָּד וְכָד. אָנִי אֹמֵר: מַעֲשֵׂר שְׁנֵי שְׁבַחְפִּיץ זֶה מְחַלֵּל עַל אִיסֵר זֶה. אָמְרו לו: צֵא וְאָכֹל אֶת פְּרוֹתֶיךָ, הַשְׁתַּכְּרַת בְּמַעוֹת, אֲבֵדְתָּ נַפְשׁוֹת:

יה. חבר שמות והנחת פרות, אפלו באותו היום כנסן – הרי הן
בחוזה מתקנין:

יום שישי, ג' אלול

מסכת מעשר שני פרק רביעי

א. הפודה מעשר שני שלו – הרי זה חייב בחמש. אחד הבונים
מתוך שלו, ואחד הלוקח מן הפותי ומן הנכרי פרות טבילים,
אחד שירש, ואחד שנתן לו במתנה – הרי זה חייב בחמש.
פיצד חייב בחמש? הפודה בסלע – נותן חמשה דינרין. רבי
אלעזר ברבי שמעון אומר: הפודה בשקל – נותן חמשה של
סלע. הפודה במעשר, אם רצה לדקדק – ידקדק. פיצד? חלל על
הפלע ונמצאת רעה, על הפריסית ונמצאת רעה – יחליף:

ב. מערימין על מעשר שני לפומרו מן החמש. פיצד? אומר
אדם לבנו ולבתו הגדולים, לעבדו לשפחתו העברים: 'הילך

מְעוֹת אֵלֹו וּפְדָה לָךְ בְּהֵן אֶת מַעֲשֵׂר זֶה'. אָבֵל לֹא יֹאמֵר לוֹ:
'פְּדָה לִי בְּהֵן אֶת מַעֲשֵׂר זֶה'. אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן קַרְחָה:
בְּרֵאשׁוֹנָה הָיָו נֹהֲגִין בָּהּ. מִשְׁרְבוּ תְרַמְּאִין: אֹמֵר אָדָם לְחֻבְרוֹ:
'הָרִי הַפְּרוֹת הָאֵלֹו נְתוּנִין לָךְ בְּמִתְנָה', וְחֹזֵר וְאֹמֵר לוֹ: 'הָרִי הֵן
מְחַלְלִין עַל פְּרוֹת שְׂיִשׁ לִי בְּבֵית'. וּבְלֵבֵד שְׁלֵא יֹאמֵר לוֹ: 'הָרִי
הֵן מְחַלְלִין עַל מְעוֹת שְׂיִשׁ לִי בְּתוֹךְ הַכִּיס עַד שְׂיִזְכָּה בְּעַל הַבַּיִת
לְתוֹךְ יָדוֹ, אוֹ עַד שְׂיִשְׁכַּר לוֹ אֶת מְקוֹמוֹ':

ג. מִפְּקִיד אָדָם מַעֲשֵׂר שְׁנֵי שָׁלוֹ אֶצֶל חֵבֵר, וְשָׁל דִּמְאֵי אֶצֶל עַם
הָאֶרֶץ. אֲבָא חֻלְקִיָּה מִן קְרוּיָה אֹמֵר: בְּרֵאשׁוֹנָה הָיָו עוֹשִׂין בֶּן.
חֹזְרוּ לֹמֵר: אֶפְלוֹ חֵבֵר – אֵין מִפְּקִידִין אֶצֶלֹו, שְׂאֵין אַתָּה יוֹדֵעַ
מִי עוֹמֵד אַחֲרָיו:

ד. נָתַן לוֹ אֶת הַקֶּרֶן וְלֹא נָתַן לוֹ אֶת הַחֹמֶשׁ – רַבִּי אֱלִיעֶזֶר
אֹמֵר: חֲלַל. וְחֻכְמִים אֹמְרִים: לֹא חֲלַל. אָמַר רַבִּי: נִרְאִין דְּבָרֵי
רַבִּי אֱלִיעֶזֶר – בְּשִׁבְתָּ, וְדְבָרֵי חֻכְמִים – בְּחוֹל:

ה. מי שלא קרא שם למעשר שני של דמאי – רבי אליעזר אומר: יאכל. וחכמים אומרים: לא יאכל. אומר רבי יוסי: נראין דברי רבי אליעזר – בשבת, ודברי חכמים – בחול:

ו. שני אחין ושני שתפין, אב ובנו – פודין זה לזה מעשר שני, ונותנין זה לזה מעשר עני. אומר רבי יהודה: תבא מארה לאדם שנותן מעשר עני לאביו. לא אמרו אלא את שהיו שניהם עניים:

ז. אשתו – אין פודה לו את המעשר. רבי שמעון בן אליעזר אומר: אשתו פודה לו את המעשר:

ח. כל אלו שאמרו: 'פודין זה לזה מעשר שני' – נותנין זה לזה מעשר עני. מודה רבי שמעון בן אלעזר באשתו, שאף על פי שפודה לו את המעשר – שאין נותנין לה מעשר עני:

ט. מפרישין תרומת מעשר על פרות עם הארץ, אף על פי שעושה תקלה לבאין אחריו. ביצד? הוציא פרות מתוך ביתו, ואמר לו: 'הפריש על אלו' – לא הפריש אלא עד מקום שהוא

לוקח. מחללין מעשר שני על מעות עם הארץ, אף על פי שעושה תקלה לבאים אחריו. ביצד? הוציא מעות מתוך ביתו, ואמר לו: חלל על אלו – לא חלל, אלא עד מקום לוקח, ופורט לו דינר לאלתר. אם מחמת החוב – מתר. ואם מחמת מלוח – הרי זה אסור, עד שילך לתוך ביתו ויחזור:

י. קטן שמוכר בשוק – מפרישין עליו מעשר שני. ביצד? נתן לו מריסית, בין שהיא ביד הלוקח, בין שהיא ביד המוכר, בין שהיא באונקלין – מפריש עליו והולך, וחוזר ומביאו. נטל הימנו דינר – מפריש עליו והולך. ולא עוד: אלא שאדם מוציא דינר מתוך ביתו – מפריש עליו והולך, וחוזר ומביאו לו באחרונה, ואומר לו: 'על זה חללתו':

יא. לקח הימנו עשרה דינרין של זהב – לא יחלל על בלן אלא על אחד מהם. לקח הימנו עשרה פורין של הפין – לא יפריש על כל המגורה אלא על אחד מהם. לקח הימנו עשר חביות של יין – לא יפריש על כל האוצר, אלא על אחת מהן. לקח

הימננו עֵשֶׂר אַגְדוֹת שֶׁל יֶרֶק – לֹא יִפְרִישׁ עַל כָּל הָאוֹנְקְלֵי אֵלֶּיךָ
עַל אַחַת מֵהֶן, שֶׁלֹּא לְהַפְחִית אֶת הַשּׁוֹק בְּעֵינָיו:

יב. מוֹכֵר מֵעֵשֶׂר שְׁנֵי לָשִׁם חֲלִין. לֹא יִמְכְּרֵנוּ לָשִׁם מֵעֵשֶׂר, מִפְּנֵי
שֶׁפָּגַם אֶת הַמֵּעֵשֶׂר. יֵשׁ לוֹ חֲלִין וּמֵעֵשֶׂר שְׁנֵי מְעַרְבִין זֶה בְּזֶה
וּמִבְּקֵשׁ לְמוֹכְרֵן – מוֹכֵר רֵאשׁוֹן רֵאשׁוֹן וְנוֹתֵן לְתוֹךְ הָאוֹנְקְלֵי.
נִתְּנָן בְּלֹן בְּכֶרֶךְ – נוֹטֵל דְּמִיָּהֶן בְּכֶרֶךְ. אֵלֹו שְׂרוּצָה – מוֹכֵר לָשִׁם
חֲלִין, וְאֵלֹו שְׂרוּצָה – מוֹכֵר לָשִׁם מֵעֵשֶׂר שְׁנֵי:

יג. הָאוֹמֵר: 'מֵעֵשֶׂר שְׁנֵי מְחַלֵּל עַל סֵלַע שֶׁתַּעֲלֶה בְּיַדִּי מִכֵּים זֶה',
וְעַל דִּינָר שֶׁיַּעֲלֶה בְּיַדִּי מִכֵּים זֶה' – רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר: לֹא חֲלָל.
וְחֻכְמִים אוֹמְרִים: חֲלָל. מוֹדֵה רַבִּי יוֹסִי לְחֻכְמִים, בְּאוֹמֵר: 'מֵעֵשֶׂר
שְׁנֵי מְחַלֵּל עַל סֵלַע חֲדָשָׁה שֶׁתַּעֲלֶה בְּיַדִּי מִכֵּים זֶה', וְעַל דִּינָר
חֲדָשׁ שֶׁיַּעֲלֶה בְּיַדִּי מִכֵּים זֶה' – שְׁזֵה חֲלָל. מוֹדִים חֻכְמִים לְרַבִּי
יוֹסִי, בְּאוֹמֵר: 'מֵעֵשֶׂר שְׁנֵי מְחַלֵּל עַל סֵלַע שֶׁהִיְתָה בְּיַד בְּנִי', וְעַל
דִּינָר שֶׁהִיְתָה בְּיַד בְּנִי' – שֶׁלֹּא חֲלָל, שְׂאֲנִי אוֹמֵר: שְׂמָא לֹא הִיְתָה
בְּיַדוֹ בְּאוֹתָהּ שְׁעָה:

יד. האומר: 'מעשר שני מחלל על סלע שאפרט מן הדינר',
ועל טריסין שאפרט מן הסלע' – פורט לו דינר ונוטל הימנו
סלעים ונוטל הימנו טריסית. נותן אדם לחברו טריסית טברית,
ונוטל הימנו צפורית. צפורית ונוטל הימנו טברית. שני
פונדיון. פונדיון, ונוטל הימנו שני איסרין. נותן אדם לחברו
מעין ונוטל ממנו דינר. דינר, ונוטל ממנו פונדיון. אומר רבי
יוסי: בפה דברים אמורים? בדמאי, אבל בודאי – אסור.
ומחללין נחשת על פרות. אף בדמאי מחללין אותו נחשת על
נחשת. נותן אדם לחברו גולנית ונוטל הימנו דינר ונוטל הימנו
פונדיון. אומר רבי יוסי: בפה דברים אמורים? בדמאי ובדחק,
אבל בודאי וברוח – הרי זה אסור:

טו. היה עובר ממקום למקום ובגדו מעות, אם עתיד לחזור
למקומו – מחללן בשער מקומו. ואם לאו – מחללן בשויהן
ובשער אותו מקום:

טז. הפריש תרומה, ומעשר ראשון, ומעשר שני, ולא קרא להן
שם. – רבי יוסי אומר: נתקדשו. רבי יהודה אומר: לא נתקדשו.

רבי מאיר אומר: אם עתיד לקרות להן שם - אין בהן קדושה,
עד שיקרא להן שם, אם אין עתיד לקרות להן שם - בין
שהפרישן נתקדשו:

יז. פדה הימנו מעשר בסלע, ולא הספיק למדדו עד שעמד
בשתיים, מה שפדה - פדה, ומדת הדין ביניהם. רבן שמעון בן
גמליאל אומר: מעשר שני - משיכתו הוא פדיונו. פדה מומנו
מעשר בשתיים, ולא הספיק למושכו עד שעמד בסלע, מה
שפדה - פדה, ומדת הדין ביניהם, שמעשר שני - פדיתו היא
משיכתו. רבן שמעון בן גמליאל ורבי ישמעאל בן רבי יוחנן
בן ברוקא אומרים: אף הקדש - פדיתו היא משיכתו:

יח. המניח איסר ואכל עליו חציו, והלך למקום אחר ותרי הוא
יוצא בפונדיון - יאכל עליו עוד איסר. המניח פונדיון ואכל
עליו חציו, והלך למקום אחר ותרי הוא יוצא באסר - יאכל
עליו פלג. זה הכלל: עד שלא פדאו, מה שהשביח - השביח
לפי חשבון, ומה שפגם - פגם לפי חשבון. אחר שפדאו, מה
שהשביח - השביח לשני, ומה שפגם - פגם לשני:

שַׁבַּת קֹדֶשׁ, ד' אֵלוֹל

מִסְכַּת מַעֲשֵׂר שְׁנֵי פָּרָק חֲמוּשֵׁי

א. מִצְאָה בְּלִי וְכַתוּב עָלָיו: אֱלֹהִים, דְּלִית, חַיִּית, טִיִּית, רִיִּישׁ, תִּיִּי – הָרִי זֶה תְּרוּמָה². יוֹד מִיָּם – הָרִי זֶה מַעֲשֵׂר. פֶּאָא שְׁוִיָן – הָרִי זֶה שְׁנֵי. עִיָן – הָרִי זֶה עֲנִי. וְחֻכְמִים אוֹמְרִים: בְּלָן שְׁמוֹת אָדָם הֵן. אֲבָל מִצְאָה חֲבִית מְלֵאָה פְּרוּת, וְכַתוּב עָלֶיהָ: 'תְּרוּמָה' – הָרִי זֶה תְּרוּמָה. 'מַעֲשֵׂר' – הָרִי זֶה מַעֲשֵׂר. אָמַר רַבִּי יוֹסִי: אֲפִלּוּ מִצְאָה חֲבִית מְלֵאָה פְּרוּת, וְכַתוּב עָלֶיהָ: 'תְּרוּמָה' – הָרִי אֵלּוֹ חֲלִין. שְׂאֲנֵי אוֹמַר: אֲשַׁתְּקַד הִיתָה מְלֵאָה תְּרוּמָה וּפְנֵה,

² בירושלמי מסכת מעשר שני (פרק רביעי הלכה ו') מבאר טעם הדבר. אֱלֹהִים – קדמיותה האות אֱלֹהִים תחלה לאותיות, וְרוּמָתָה לתְּרוּמָה שהיא תחלה להפְּרָשׁוֹת. דְּלִית – רוּמָתָה אֵל דְּמוּעַ וְדְמוּעַ הוא תְּרוּמָה שְׁנֵי אֲמָר מְלֵאָתָה וְדְמוּעַ לא תֵּאֲחַר. חַיִּית – רוּמָתָה לְתַבַּת חֲלָבוֹ וְחֲלָבוֹ רוּמָתָה לתְּרוּמָה שְׁנֵי אֲמָר מְלֵאָתָה חֲלָבוֹ תְּרִימוֹ תְּרוּמָה. טִיִּית – רוּמָתָה אֵל טִיבֵּוֹ שֶׁהוּא תְּרוּמָה. רִיִּישׁ – רֵאשִׁית – שֶׁהַתְּרוּמָה נִקְרָאת רֵאשִׁית. תִּיִּי תְּרוּמָה. פֶּאָא שְׁוִיָן – שְׁנֵי, כִּי הָאוֹת פ' רוּמָתָה שְׁצָרִיד פְּדִיּוֹן. וְכֵּן אוֹתֵיּוֹת יוֹד מִיָּם – חוֹשֵׁשׁ שְׁמָא הוּא מַעֲשֵׂר, הָאוֹת י' – רוּמָתָה לְאֶחָד מִן עֵשֶׂר, וְהָאוֹת מ' – רוּמָתָה לְמַעֲשֵׂר.

וְחֹזֵר וּמִלְאָהּ חֲלִיזָן. מוֹדֵה רַבִּי יוֹסִי: שְׂאֵם כְּתוּב בְּחֶרֶם וְנִתְּזַן עַל גְּבֵי חֲבִית, בְּנִיר וְנִתְּזַן עַל פִּי עֲגוּל, אִם תְּרוּמָה – הֲרִי זֶה תְּרוּמָה, אִם מַעֲשֵׂר – הֲרִי זֶה מַעֲשֵׂר:

ב. מִצָּא כְּלֵי חֶרֶם וְכֶתוּב עָלֶיהָ קו"ף קֶרֶבֶן – הֲרִי זֶה קֶרֶבֶן, וּמָה שֶׁבִּתְּוֹכוֹ קֶרֶבֶן; דְּכַרִּי רַבִּי מֵאִיר. וְחֻכְמִים אוֹמְרִים: אֵין דֶּרֶךְ אָדָם לְהִיזֹת מִקְדִּישׁ כְּלֵי חֶרֶם. מִצָּא כְּלֵי מִתְּכֹת כְּתוּב עָלָיו 'קֶרֶבֶן', אִם הָיָה רִיקָן – אָסוּר לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ, עַד שֶׁיִּוָּדַע שֶׁהוּא שֶׁל הַקְּדִישׁ וְנִפְדָּה. אִם הָיָה מְלֵא – הוּא וּמָה שֶׁבִּתְּוֹכוֹ קֶרֶבֶן:

ג. מִצָּא כְּלֵי חֶרֶם וְכֶתוּב עָלֶיהָ קֶרֶבֶן – הֲרִי זֶה קֶרֶבֶן. מִצָּא כְּלֵי חֶרֶם וְכֶתוּב עָלֶיהָ מַעֲשֵׂר שְׁנִי – הֲרִי זֶה מַעֲשֵׂר שְׁנִי. מַעֲשֵׂר סֶתֶם – מִטְּוִלִין עָלָיו שְׁנֵי חוֹמְרִין. לְעֵלֹת וּלְאֹכְלוֹ בִירוּשָׁלַיִם – הֲרִי אֵלּוֹ חֲלִיזָן. 'לְשֵׁם יוֹסֵף' וּלְשֵׁם שְׁמַעוֹן' – אֵינּוּ כְּלוּם:

ד. הָאֹמֵר: 'מַעֲשֵׂר שְׁנִי שֵׁישׁ לִי בְּבֵית', וְנִמְצָא בְּעֵלְיָהּ. 'בְּעֵלְיָהּ', וְנִמְצָא בְּבֵית. 'בְּפִים' וְנִמְצָא בְּדִלְסָקִים. 'בְּדִלְסָקִים' וְנִמְצָא בְּפִים – הֲרִי אֵלּוֹ חֲלִיזָן. 'מַעֲשֵׂר שְׁנִי יֵשׁ לִי, וְחֶלֶף לּוֹ, וּמִצָּאוֹ בֵּין בְּבֵית בֵּין בְּעֵלְיָהּ בֵּין בְּפִים בֵּין בְּדִלְסָקִים – הֲרִי אֵלּוֹ מַעֲשֵׂר שְׁנִי. 'פִּים

מְעִשֵׁר שְׁנֵי יֵשׁ לִי בְּתוֹךְ הַבַּיִת, הִלָּךְ וּמָצָא שָׁם שְׁנַיִם שְׁלֹשָׁה
בַּיִסוּן, הַגְּדוּל – מְעִשֵׁר שְׁנֵי, וּשְׁנַיִם הַקְּטַנִּים – חֲלִין. לֹא יֵאָכֵל מִן
קְטַנִּים עַד שְׁיִחַלְלֵם עַל הַגְּדוּל:

ה. 'שְׁמוֹנָה שָׁל זָהָב יֵשׁ לִי בַּפִּים, וְהִלָּךְ וּמָצָא שְׁמוֹנָה דִּינָרֵי זָהָב
– הָרִי אֵלּוּ מְעִשֵׁר שְׁנֵי. 'שְׁמוֹנָה דִּינָרֵי זָהָב יֵשׁ לִי בַּפִּים, וְהִלָּךְ
וּמָצָא שְׁמוֹנָה שָׁל זָהָב – הָרִי אֵלּוּ חֲלִין. 'שְׁמוֹנָה שָׁל חֲלִין יֵשׁ לִי
בַּפִּים, וְהִלָּךְ וּמָצָא חֲמִשִּׁים סָלַע אוֹ מְאֵתִים זָוִי. 'מְאֵתִים זָוִי אוֹ
'חֲמִשִּׁים סָלַע', וְאַחֵר כֶּךָ מָצָא שְׁמוֹנָה דִּינָרֵי זָהָב – הָרִי אֵלּוּ
מְעִשֵׁר שְׁנֵי. 'שְׁמוֹנָה דִּינָרֵי זָהָב יֵשׁ לִי בַּפִּים, וְהִלָּךְ וּמָצָא
חֲמִשִּׁים זָוִי אוֹ מְאֵתִים זָוִי. 'מְאֵתִים זָוִי אוֹ 'חֲמִשִּׁים סָלַע', אַחֵר
כֶּךָ מָצָא שְׁמוֹנָה – הָרִי אֵלּוּ חֲלִין. 'הָרִי שָׁם מָנָה וּמָצָא מְאֵתִים'
– חֲלִין וּמְעִשֵׁר שְׁנֵי מְעַרְבִין זֶה בְּזֶה; דְּבָרֵי רַבִּי. וְחֻכְמִים
אוֹמְרִים: הַכֹּל חֲלִין. 'מְאֵתִים וּמָצָא מָנָה' – מָנָה מָנָה וּמָנָה
מוֹטָל; דְּבָרֵי רַבִּי. וְחֻכְמִים אוֹמְרִים: הַכֹּל חֲלִין:

ו. הֲיָה חוֹלָה וּמִשְׁתַּק, אָמְרוּ לוֹ: 'הֵיכָן מְעִשֵׁר שְׁנֵי שְׁלֹשָׁה? הֲרָאָן
בְּאַצְבָּעוֹ, כֶּךָ וְכֶךָ הֵן. 'שָׁמָּה בְּמָקוֹם פְּלוֹנֵי הֵן? הֲרָפִין בְּרֹאשׁוֹ –

בדקין אותו שלש פעמים. אם אמר על 'לאו' לאו ועל 'הן' הן – דבריו קנימין. הנה מצטער: 'היכן מעשר שני של אבא? בא בעל הלום אמר לו: 'כף וכף הן', 'במקום פלוני הן' – זה הנה מעשה, ומצאו שם מעות, ובאו ושאלו את החכמים ואמרו: הרי אלו חלין, שדברי הלומות – לא מעלין ולא מורידין:

ז. האומר לבניו: 'אפלו אתם מתים, אל תנעו בזוית זו'. הלכו ומצאו שם מעות – הרי אלו חלין. ראו את אביהן שהטמין מעות בשדה בתבה במגדל, ואמר: 'של פלוני הן'; 'של מעשר שני הן, אם במערים – לא אמר כלום, אם במתפוז לעדות – דבריו קנימין. אמר להם אחד: 'אני ראיתי את אביכם שהטמין בשדה, בתבה, ובמגדל' – דבריו קנימין. 'במקום פלוני, בשדה פלונית' – לא אמר כלום. זה הפלל: כל המצוי להם – לא אמר כלום. כל שאין מצוי להם – דבריו קנימין:

ח. אמר לו בובס: 'טלית זו, של אביך היתה, ולקחתיה הימנו' – נאמן, הוא הפה שאסר הוא הפה שהתיר. אם יש עדים שהיה של אביו, ואמר: 'לקחתיה הימנו' – אינו נאמן:

ט. אַחֲרַיִם אוֹמְרִים: אֵילָן שֶׁל הַקֹּדֶשׁ – סוֹקְרִין אוֹתוֹ בְּסֻקְרָא.
בֵּית עֲבוּדָה זָרָה – מִפְחָמִין אוֹתוֹ בְּפַחְמִין. בֵּית מְנַגֵּעַ – מִטְּוִילִין
עָלָיו אֶפֶר מְקַלָּה. מְקוֹם הָרוּג – מְצִינִין אוֹתוֹ בְּדָם. עֲגָלָה עֲרוּפָה
– מְצִינִין אוֹתוֹ בְּמוֹגֵרָה שֶׁל אֲבָנִים:

י. כָּרָם רִבְעִי – עוֹלָה לִירוּשָׁלַיִם מִתְּלֶהָד יוֹם לְכָל צֵד. בְּמַה דְּבָרִים
אֲמוּרִים? בְּכָרָם שֵׁישׁ בּוֹ חֲמִשָּׁה גִּפְנִים. אֲבָל כָּרָם שֵׁאִין בּוֹ
חֲמִשָּׁה גִּפְנִים, וְשָׂאָר כָּל הָאֵילָן – הֲרִי זֶה נִפְדָּה סְמוּךְ לַחֹמֶת.
רַבֵּן שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: אֶחָד כָּרָם שֵׁישׁ בּוֹ חֲמִשָּׁה גִּפְנִים,
וְאֶחָד כָּרָם שֵׁאִין בּוֹ חֲמִשָּׁה גִּפְנִים – הֲרִי זֶה עוֹלָה לִירוּשָׁלַיִם,
וּמַחְלֵק הֵימְנוֹ לְשִׁבְנֵי וְלִקְרוּבֵי וְלַמִּידְעִי, וּמַעְטָר בּוֹ אֶת הַשּׁוֹק.
אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן: אֵין בְּזֶה עֵטוֹר הַשּׁוֹק. אֲלֵא פוֹדְהוּ בְּשַׁעַר
הַזֹּל, וְדָמִיו נֶאֱכַל כְּמַעֲשֵׂר שְׁנִי. מִשְׁחָרֵב הַבַּיִת, בֵּית דִּין
הֲרֵאֲשׁוֹן לֹא אָמְרוּ בּוֹ כְּלוּם. בֵּית דִּין הָאֲחֵרוֹן גָּזְרוּ שֶׁיְהִי זֶה
נִפְדָּה סְמוּךְ לַחֹמֶת. מַעֲשֵׂה בְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר שֶׁתִּיהָ לוֹ כָּרָם בְּצַד
כַּפַּר טָבִי בְּמִזְרַח לוֹד, וְרָצָה לְהַפְקִירוֹ. אָמְרוּ לוֹ תִלְמִידָיו: אֵין
אַתָּה צָרִיךְ לְהַפְקִירוֹ, כִּבְרַר נִמְנָו חֲבֵרִיךְ לְהַתִּירוֹ. וְלֹא רָצָה
לְפָדוֹתוֹ. אָמְרוּ תִלְמִידָיו: רַבִּינוּ מִשְׁגָּזְרוּ שֶׁיְהִי זֶה נִפְדָּה סְמוּךְ

לחומה אתה צריך לפדותו. עמד רבי אליעזר ובצרו ופדאו.
 ושאר כל האילן נטע רבעי – כמעשר שני:

יא. פָּרֶם רָבְעִי – בֵּית שְׁמַאי אוֹמְרִים: אֵין לוֹ חֶמֶשׁ וְאֵין לוֹ
 בְּעוֹר. וּבֵית הֵלֵל אוֹמְרִים: יֵשׁ לוֹ חֶמֶשׁ. בְּפֹה דְּבָרִים אֲמוֹרִים?
 בְּשַׁבְּעִית, אֲבָל בְּשֶׁאֵר שְׁנֵי שָׁבוּעַ – יֵשׁ לוֹ חֶמֶשׁ וְיֵשׁ לוֹ בְּעוֹר;
 דְּבַרֵי רַבִּי. רַבֵּן גְּמְלִיאֵל אוֹמֵר: אֶחָד שְׁבִיעִית וְאֶחָד שְׁנֵי שָׁבוּעַ.
 בֵּית שְׁמַאי אוֹמְרִים: אֵין לוֹ חֶמֶשׁ וְאֵין לוֹ בְּעוֹר, וּבֵית הֵלֵל
 אוֹמְרִים: יֵשׁ לוֹ. בֵּית שְׁמַאי אוֹמְרִים: אֵין גּוֹמְמִין אוֹתוֹ, וּבֵית
 הֵלֵל אוֹמְרִים: גּוֹמְמִין אוֹתוֹ. בֵּית שְׁמַאי אוֹמְרִים: אֵין פּוֹדִין אוֹתוֹ
 עֲנָבִים אֲלָא יַיִן, וּבֵית הֵלֵל אוֹמְרִים: יַיִן וְעֲנָבִים. אֲבָל הַכֹּל
 מוֹדִים שְׂאֵין פּוֹדִין בְּמַחְבֵּר לְקַרְקַע. בֵּית שְׁמַאי אוֹמְרִים: אֵין
 נוֹטְעִין אוֹתוֹ בְּרַבִּיעִית שְׁהַרְבִּיעִית שְׁלוֹ חֵל לְהִיּוֹת בְּשַׁבְּעִית,
 וּבֵית הֵלֵל מַתִּירִין:

יב. אֵילָן שְׁנַטְעוּ בְּעֶרֶב רֵאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁל שְׁבִיעִית – אֵין מְעַשֵּׂר
 שְׁנֵי שָׁלוֹ מִתְּבַעַר אֲלָא בְּשַׁבְּעִית. הַמְּקַדֵּישׁ מְעַשֵּׂר שְׁנֵי שָׁלוֹ –

הרי זה פודה על מנת לתן להקדש את שלו, ולמעשר שני את שלו:

יג. רבי יוסי אומר: (דברים כו, יג) "בערתי הקדש" – זו תרומה. "מן הבית" – זו חלה. "נתתיו ללוי" – זו מעשר ראשון. "וגם נתתיו" – זו תרומת מעשר. "לגר ליתום ולאלמנה" – זו מעשר עני. "בכל מצותה אשר צויתני" – "ואכלו בשעריך ושבעו" – זו מעשר שני. דבר אחר: כיון שהפרשתו מן הבית – אין אתה זקוק לו:

יד. כל העוסקין במצות – פיהם פתוח בתפלה לפני המקום. שנאמר (איוב כב, כח): "ותגזר אומר ויקם לך" וגו'. ואומר (ישעיהו לה, ב): "ויסב הזקיהו פניו וגו' ויאמר אנא ה' זכר נא" וגו'. ואומר (דברים כו, טו): השקיפה ממועון קדשך וגו' – זו מקום השקפה, שנאמר (תהלים פה, יב): "אמת מארץ תצמח" וגו'. מן השמים – מאוצר טוב שבשמים, שנאמר (דברים כח, יב): "ויפתח ה' לך את אוצרו הטוב את השמים". וברך את עמך – הכל בכלל הברכה. (שם): "ברוך אתה בעיר". את ישראל – הכל

בזכות ישראל, שנאמר (דברים לג, כח): "וישבון ישראל במח בַּדָּד עֵין יַעֲקֹב". וְאֵת הָאֲדָמָה – בְּזִכּוֹת הַמִּזְבֵּחַ, שֶׁנֶּאֱמָר (שְׁמוֹת כ, כא): "מִזְבֵּחַ אֲדָמָה תַעֲשֶׂה" וְגו'. אֲשֶׁר נָתַתָּ לָנוּ – הַכֹּל בְּכִלְלֵי לְפִי מִתְּנֹנֹת, שֶׁנֶּאֱמָר (דברים ג, יא): "וּבְתִים מְלֵאִים כָּל טוֹב" וְגו'.

כְּאֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתָּ – זֶה לְשִׁבוּעָה שֶׁל אֲבֹרָהֶם שֶׁנֶּאֱמָר (פְּרָאשִׁית כב, טז): "וַיֹּאמֶר בִּי נִשְׁבַּעְתִּי נָאִם ה' יַעַן כִּי" וְגו'. לְאֲבוֹתֵינוּ – הַכֹּל בְּזִכּוֹת שְׁבָטִים, שֶׁנֶּאֱמָר (חֲבִיקוּם ג, ט): "שְׁבַעוֹת מִפְּוֹת אָמַר סְלָח".

אָרֶץ – זֶה אָרֶץ עֶצְמָה. שֶׁנָּתַתָּ לָנוּ – כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמָר (יִחְזָקָאל מח): "מִפְּאֵת קָדִים עַד פְּאֵת יָם דֵּן אֶחָד. מִפְּאֵת קָדִים וְעַד פְּאֵת יָם רְאוּבֵן אֶחָד. מִפְּאֵת קָדִים עַד פְּאֵת יָם נַפְתָּלִי אֶחָד". זָבַת חֶלֶב וּדְבַשׁ – מִלְּמֹד: שֶׁהַמַּעֲשָׂרוֹת נֹתְנִין טַעַם וְרִיחַ וְשֶׁמֶן הַדֶּגֶן בְּפִרוֹת. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אָמַר: טָהָרָה – נְטִלָה אֵת הַטַּעַם וְאֵת הָרִיחַ. מַעֲשָׂרוֹת – נְטִלוּ אֵת הַשֶּׁמֶן וְאֵת הַדֶּגֶן:

